

Sztab Generalny Oddział VII
(naukowy)

PRZEPISY SŁUŻBOWE

PRZEPISY

o drodze służbowej przy wnoszeniu
zażaleń przez oficerów, urzędników
wojskowych i szeregowych.

WARSZAWA — 1919.
NAKŁADEM KSIĘGARNI WOJSKOWEJ.

Sztab Generalny Oddział VII
(naukowy)

PRZEPISY SŁUŻBOWE

PRZEPISY

o drodze służbowej przy wnoszeniu
zażaleń przez oficerów, urzędników
wojskowych i szeregowych.

Kolekcja
Emila Kornasia

WARSZAWA 1919.
NAKŁADEM KSIĘGARNI WOJSKOWEJ.

CM Vek 332472

Wpisano do Księgi Akcesji

DRUK L. ŚLĄSKIEGO I W. MASŁANKIEWICZA, WARSZAWA, NOWORODZKA 17.

Akc. D1 nr 65 5 CM /2012/

I. Przepisy obowiązujące przy wnoszeniu zażaleń przez oficerów.

(Regulamin № 1.)

A. O żalącym się.

1. Oficerowie, mający podstawę do skargi przeciw przełożonym, mają prawo wnoszenia przeciw tymże zażaleń.
2. Zażalenie dotyczyć może:
  - a) kary dyscyplinarnej, nałożonej przez przełożonego,
  - b) lub też działań przełożonego, które żalącemu się czynią uszczerbek:
    - a) osobisty, lub w jego uzasadnionem poczuciu godności stanu,
    - b) w jego służbowych prawach i przywilejach.
3. Przełożonym, przeciw któremu zażalenie wnieść można, jest:
  - a) osoba, która na mocy ustawowych przepisów, służbowych zarządzeń, ogólnych prawideł wojskowych, tu-

dzień rangi lub patentu ma prawo wydawania żalącemu się, lub też innym osobom, tegoż władzy podlegającym, rozkazów albo zarządzeń, lub udzielania nagany;

- b) każdy oficer, który się poczuwa do obowiązku służbowego wkroczenia przeciw młodszemu koledze.

Dla oceny stosunku subordynacji służbowej, który w myśl przepisów tych jest warunkiem zastosowania prawa zażalenia, rozstrzygającą jest chwila powstania okoliczności, stanowiącej podstawę zażalenia, a nie czas wniesienia tego.

4. Zażalenie nie może nigdy być wniesione podczas służby lub bezpośrednio po ukończeniu tejże, lecz ma być wręczone pośrednikowi (niżej: 8 i 9), względnie, jeśli pośrednictwo jest wykluczone, ma być przedstawione przełożonemu rozstrzygającemu dopiero dnia następnego, jeśli zaś zażalenie skierowane jest przeciw karze dyscyplinarnej, dopiero po odbyciu tejże.

Wyjątek od tego przepisu jest dopuszczalny tylko wtedy, jeśli przez zastosowanie tegoż rozstrzygnięcie zażalenia zostałoby w sposób istotny utrud-

nione lub doznałoby opóźnienia, któreby z uwagi na dany wypadek szkodę przynieść mogło.

5. Każde zażalenie winno być wniesione w przeciągu 3-ch dni, przyczem w tym czasie należy skutecznie wybór i zawiadomienie pośrednika.
  - a) W czasokres powyższy nie wlicza się dnia, w którym nastąpił lub doszedł do wiadomości żalącego się fakt, będący podstawą zażaleń, tudzież czasu odbycia kary dyscyplinarnej, o którą wniesiono zażalenie.
  - b) Jeśli pośrednictwo jest wykluczone, a wniesiono zażalenie pisemne, wystarczy, jeśli dotyczące pismo w obrębie wzmiankowanego czasokresu nadano na pocztę, co należy udowodnić.
6. Wspólne zażalenia więcej niż jednej osoby są niedozwolone. Jeśli jeden i ten sam fakt daje więcej osobom powód o zażalenia, to rzeczą jest każdej z nich zosobna o to się żalić.
7. Kto lekkomyślnie lub w złej wierze wnosi zażalenie, oparte na nieprawdziwych twierdzeniach, lub przy wnoszeniu zażalenia nie trzyma się drogi

służbowej, albo też przekracza przepisany termin, podlega karze (por. I. B. 4).

8. Oficerowie, którzy chcą się żalić, obowiązani są przede wszystkim, w terminie pod 5 podanym, użyć służbowego pośrednictwa, aby zaskarżonemu przełożonemu dać sposobność usunięcia lub wyrównania bezprawia, nieświadomie lub nierozważnie popełnionego.

Pośrednictwo niedopuszczalnem jest przy zażaleniach, które:

- a) odnoszą się do nałożonych kar dyscyplinarnych lub wykonania tychże,
  - b) są dalszemi zażaleniemi (por. I. A. 14).
9. Celem przeprowadzenia postępowania pośredniczącego ma żalący się wybrać trzecią osobę jako pośrednika.

a) Pośrednictwa ma się podjąć:

a) przy zażaleniach oficerów i przeciw oficerom skierowanych — oficer,

b) przy zażaleniach oficerów sanitarnych przeciw przełożonym stanu lekarskiego — oficer sanitarny, a w braku tegoż — liniowy.

Z reguły należy wybrać jako pośrednika oficera starszego i doświadczonego, niższego rangą od oskarżonego, wedle możliwości

z tego samego oddziału, zakładu, władzy i t. d., co żalący się, lub oskarżony;

- b) przy zażaleniach oficerów, chwilowo nie należących do żadnego oddziału wojskowego ani korpusu oficerskiego, np. oficerów generalnego sztabu, artylerji i t. d., adjutantów wyższych sztabów, oficerów zosobna odkomenderowanych lub też w twierdzy odsiadujących karę na wolności, ma pośrednictwo objąć oficer tej samej władzy, tego samego okręgu służbowego, lub też w braku takiegoż—oficer garnizonu, do którego należy oskarżony.

To samo ma zastosowanie, jeśli urlopowany oficer wnosić musi zażalenie poza obrębem swojego garnizonu.

10. Po wyborze i zawiadomieniu pośrednika ma żalący się bezwłocznie zameldować wniesienie zażalenia bezpośrednio swojemu najbliższemu przełożonemu.

Dalszy meldunek w drodze instancji, o ile zachodzi tego potrzeba, jest rzeczą przełożonego, któremu zameldowano wdrożenie zażalenia.

Jeśli zażalenie skierowane jest przeciw najbliższemu przełożonemu natenczas żalący się powinien ze swoim meldunkiem zwrócić się do najbliższego wyższego przełożonego, który powinien odpowiednio zawiadomić o tem oskarżonego. W razie gdyby ów przełożony sam właściwym był do rozstrzygnięcia zażalenia, natenczas odpada wzmiankowany meldunek.

P o ś r e d n i k.

11. Osoba, wybrana na pośrednika przez żalącego się jest zasadniczo obowiązana do objęcia pośrednictwa.

Pośrednik winien się w pierwszym rzędzie porozumieć dokładnie z żalącym się co do poszczególnych punktów zażalenia.

Po zasięgnięciu wiadomości, może on uchylić się od pośredniczącej czynności tylko wtedy, jeśli uważa zażalenie za zupełnie nieuzasadnione we wszystkich punktach, lub krzywdę, wyrządzoną żalącemu się, poczytuje za tak dotkliwą, że usunięcie jej w drodze pośrednictwa nie wydaje mu się wskazanem. W pierwszym wypadku

winien doradzać zaniechania zażalenia, w drugim bezpośrednio wniesienia tegoż.

Pośrednik ma prawo zażądać podania punktów zażalenia i opisu faktów na piśmie, a zarazem jest obowiązany przyjąć pisemnie sporządzone zażalenie.

Uprawniony też jest do wypowiedziania swoich wątpliwości żalącemu się, gdyby uważał, że zażalenie jest niedostatecznie uzasadnione.

Jeśli pośrednik nie ma powodu do uchylenia się od pośrednictwa, winien jest uzyskany materiał możliwie ustnie podać do wiadomości oskarżonego.

Czy temuż ma przedłożyć również pisemne przedstawienie stanu rzeczy bez narażenia na szwank celu pośrednictwa, należy pozostawić jego swobodnej ocenie.

Jeśli na to pytanie odpowiedzieć musi przecząco, natenczas odmówi oskarżonemu wzglądu w pisemne zażalenie. Na pytanie winien temuż otwarcie wypowiedzieć swoje zdanie o sprawie, a następnie przyjąć od tegoż decyzję, czy ma zamiar usunięcia powodu zażalenia, lub też zgadza się na

przedstawienie sprawy do rozstrzygnięcia kompetentnemu przełożonemu.

Wynik pośrednictwa ma być bezwzględnie udzielony do wiadomości żalącemu się.

Ten ostatni ma o tem, a w danym wypadku o swoim postanowieniu do prowadzenia wdrożonych kroków do końca, natychmiast zameldować bezpośrednio swojemu najbliższemu przełożonemu.

Dla tego meldunku obowiązujące są przepisy pkt. 10.

W taki sam sposób zameldować należy o zamierzonym zażaleniu w wypadkach, w których pośrednictwo niema miejsca.

12. Po bezskutecznie podjętem pośrednictwie należy z reguły bezwzględnie zażalenie skierować do właściwego przełożonego. Wolno jednak żalącemu się cofnąć zażalenie, jeśli w toku rokowań doszedł do innego przekonania.

Żalący się ma każde zażalenie, które zamierza wnieść, lub którego zamierza nadal dochodzić, przedstawić ustnie lub pisemnie przełożonemu właściwemu do rozstrzygnięcia tegoż,

a zarazem zameldować temuż o przeprowadzeniu pośrednictwa.

13. Właściwym do rozstrzygnięcia zażalenia w pierwszej instancji jest z reguły najbliższy, uposażony we władzę dyscyplinarną, przełożony tej osoby, przeciw której zażalenie jest skierowane.

Zażalenia przeciw przełożonym, którzy należą do osobnego korpusu oficerskiego, należy przedstawiać do rozstrzygnięcia dowódcy lub dyrektorowi tegoż, nawet w tym wypadku, jeśliby kompetentnym był jeden z jego podwładnych.

- a) Zażalenia przeciw oficerom, którzy podlegają bezpośrednio władzy Najwyższej należy w drodze bezpośredniej prośby do tejże władzy przedstawić do Najwyższego rozstrzygnięcia.
- b) Zażalenia przeciw przełożonym, dla których ministerjum wojny lub departament tegoż, względnie sztab generalny jest najbliższą władzą przełożoną, należy przedstawiać do rozstrzygnięcia ministrowi wojny, względnie dyrektorowi departamentu, względnie szefowi general. sztabu wojska.

14. Żalący się ma prawo wniesienia przeciw rozstrzygnięciu w terminie trzydniowym dalszego zażalenia do najbliższego wyższego przełożonego i tak dalej, aż do Władzy Najwyższej.

Takież samo prawo przysługuje oskarżonemu.

Termin do wniesienia dalszego zażalenia rozpoczyna się po upływie dnia, w którym jedna ze stron została służbowo zawiadomioną o rozstrzygnięciu.

Dalsze zażalenia przeciwko rozstrzygnięciu niższej instancji należy bez wdrażania pośrednictwa zawsze wnosić na piśmie.

Oдноśnie do meldunku o dalszem zażaleniu obowiązują przepisy ptk. 10.

15. Oficerowie pozostający w stanie rezerwy mają nawet wtedy, gdy nie są do służby powołani, stosować się do przepisów tego rozporządzenia.

B. O rozstrzygającym przełożonym.

1. Każde zażalenie — bez względu na to, czy wniesiono je przy zachowaniu przepisanej drogi służbowej i przepisanego terminu lub nie — należy rzeczowo zba-

dać i załatwić, a to z możliwie największym pośpiechem, lecz tak, by z powodu pośpiechu sprawa sama nie ucierpiała.

Wpływanie na podwładnych celem nakłonienia ich do cofnięcia zażalenia jest wbronione, a w miarę zachodzących okoliczności — przewidzianych § 117 Wojsk. Kod. Karn.—nawet karane.

Nie odnosi się to jednak do obowiązku przełożonego pouczenia żalącego się o jego mylnem zapatrywaniu się prawem lub służbowem. Jeśli tenże ostatni pomimo to obstaje przy swej skardze, winien przełożony wydać lub spowodować rozstrzygnięcie.

2. Przełożony winien w każdym wypadku przed rozstrzygnięciem ustalić stan faktyczny zapomocą ustnych lub pisemnych sprawozdań osób interesowanych. Jeśli to nie wystarcza, należy zarządzić protokolarne przesłuchanie interesowanych i świadków przez oficera rangą najbliższego oskarżonemu.
3. Rozstrzygnięcie winno w istotnej swej treści być wygotowane na piśmie i przechowywane u przełożonego rozstrzygającego. Odpisów należy udzielić żalącemu się, najwyższemu z pośród prze-

- łożonych, których służbowo o zażaleniu zawiadomiono, tudzież oskarżonemu.
4. Jeśli zażalenie odrzucono, jako nieuzasadnione, natenczas — o ile nie zachodzą znamiona przestępstwa podług § 152. Wojsk. Kod. Karn. — zastanowić się należy w każdym poszczególnym wypadku, czy względy dyscypliny nie wymagają ukarania żalącego się. Mylne zapatrywanie służbowe samo przez się nie jest karygodne.

II. Przepisy o zażaleniach szeregowych od sierżanta w dół.

(Regulamin № 2).

A. O żalącym się.

1. Każdemu żołnierzowi, który sądzi, że mu przez niegodziwe obejście, zatrzymanie przysługujących mu należności lub z innego powodu ze strony przełożonego lub kolegi stała się krzywda, wolno się o to żalić.
2. Każde zażalenie należy ustnie przedstawić bezpośrednio dowódcy kompanji i t. d.

- a) jeśli ustne przedstawienie zażalenia jest niemożliwe, natenczas można je podać na piśmie;
  - b) żołnierze, którzy są odkomenderowani do samodzielnego oddziału, mają zażalenia wnieść u dowódcy tegoż. Jeśli jednak skierowane są przeciw temuż ostatniemu, natenczas należy je wnosić u najstarszego po nim oficera, a w braku tegoż u najbliższego przełożonego dowódcy powyższego oddziału;
  - c) tak samo mogą podoficerowie, odkomenderowani na próbną służbę do władz cywilnych, wojskowe zażalenia wnosie pisemnie u swoich dowódców kompanijnych i t. d. Udział władz cywilnych jest wykluczony.
3. Żołnierzowi nigdy nie wolno wnosić zażalenia podczas służby lub bezpośrednio po ukończeniu tejże, lecz dopiero dnia następnego.
- Przeciw karom dyscyplinarnym zażalenie wnosić wolno dopiero po ich odbyciu.
4. Każde zażalenie winno być wniesione w przeciągu pięciu dni.

- a) W ten czasokres nie wlicza się dnia, w którym zaszedł fakt, dający powód do zażalenia.
  - b) Jeśli ów fakt lub osoba sprawcy dopiero później stała się wiadomą dotkniętemu, natenczas termin rozpoczyna się z dniem uzyskania o tem wiadomości.
  - e) W razie pisemnego zażalenia wystarcza, jeśli dotyczące pismo w przeciągu wzmiankowanego terminu nadaniem zostało na pocztę, co należy udowodnić.
5. Wspólne zażalenia kilku osób są zabronione. Z powodu jednego i tego samego faktu, który dotknął kilku osób, każdej z nich żalić się wolno z osobna.
6. Kto wnosi lekkomyślnie lub w złej wierze zażalenie, oparte na nieprawdziwych twierdzeniach, podlega surowej karze. Karałem jest również pominięcie drogi służbowej lub przepisane terminu. Zaniedbanie terminu tylko wtedy jest wolne od kary, jeśli ze względu na szczególne okoliczności, przez żalącego się nie zawinione, przedwczesne lub spóźnione wniesienie zażalenia jest usprawiedliwione.
7. Żołnierz ma prawo przeciw rozstrzy-

gnięciu zażalenia w przeciągu 5-u dni
wnieść do najbliższego wyższego prze-
łożonego dalsze zażalenie i tak dalej
aż do Najwyższej Władzy. Takież sa-
mo prawo ma strona oskarżona.

Termin do dalszego zażalenia roz-
poczyna się z upływem dnia, w któ-
rym żalący się otrzymał służbowe za-
wiadomienie o rozstrzygnięciu.

B. O rozstrzygającym przełożonym.

1. Przepisy tego rozporządzenia obejmują
wszystkie zażalenia przeciw działaniom,
z powodu których żalący czuje się
osobiście dotkniętym lub poszkodowa-
nym w swoim uprawnionem poczuciu
godności stanu, w swoich służbowych
prawach i przywilejach, nawet wtedy,
jeśli działania zawierają znamiona prze-
stępstwa, przewidzianego ustawą karną,
np. zniewagi czynne lub słowem i t. p.
2. Służbowy obowiązek przełożonego ści-
gania takich przestępstw, o ile dojdą
do jego wiadomości, nawet bez zaża-
lenia, pozostaje nienaruszony (§ 51
woj. ust. kar.).
3. Identyczny z B. 1. regulaminu № 1.
4. W 1 instancji rozstrzyga z reguły naj-
bliższy we władzę dyscyplinarno-karną

uposażony przełożony tej osoby, przeciw której zażalenie jest skierowane.

Przełożony obowiązany jest przed rozstrzygnięciem zapomocą ustnych lub pisemnych dochodzeń wyświecić stan rzeczy.

Jeśli przedmiotem zażalenia jest czyn przewidziany ustawami karnymi, natenczas przełożony winien natychmiast w myśl § 93, ord. wojsk. sąd. karn. wygotować wyczerpujący opis czynu i przesłać sprawę do sądowego urzędowania.

5. Rozstrzygnięcie winno w swej istotnej podstawie być wygotowane na piśmie i przechowywane w bataljonie i t. d. Odpisów udzielić należy żalącemu się i oskarżonemu.

a) Zażalenia, odnoszące się do dowódcy kompanji i t. d., a więc wniesione u najstarszego oficera w kompanji, winien tenże ostatni bezwzględnie odesłać wyższemu dowódcy do rozstrzygnięcia. Dowódcy kompanji i t. d. należy o tem zameldować.

b) Zażalenia przeciw oficerom, którzy podlegają bezpośrednio Najwyższej Władzy należy w drodze bezpośredniej prośby do tejże władzy przez

dowódcę kompanji i t. d. przedstawić do Najwyższego rozstrzygnięcia.

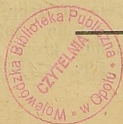
c) Zażalenia przeciw przełożonym, dla których ministerjum wojny lub departament tegoż, względnie sztab generalny jest najbliższą władzą przełożoną, należy przedstawiać do rozstrzygnięcia ministrowi wojny, względnie dyrektorowi departamentu, względnie szefowi generalnego sztabu wojska.

d) Zażalenia żołnierzy przeciw wojskowym urzędnikom administracyjnym, przedkłada przełożonemu wojskowemu lub administracyjnemu dowódca kompanji i t. d. do rozstrzygnięcia.

6. Szeregowi, którzy wnoszą dalsze zażalenia przeciwko rozstrzygnięciu, mają być przez dowódcę kompanji i t. d., a jeśli tenże był sam rozstrzygającym przełożonym, przez najstarszego po nim oficera w kompanji protokularnie przesłuchani. Dalsze zażalenie wniesione zostaje w formie zażalenia przeciw przełożonemu, który wydał ostatnie rozstrzygnięcie, a żalący się ma je uzasadnić.

7. Protokół, spisany w sprawie dalszego zażalenia, wraz z umotywowaniem ma być przez dowódcę kompanji i t. d., względnie przez najstarszego oficera kompanji przedłożony właściwemu przełożonemu. Jeśli dalsze zażalenie wniesiono do Najwyższej Władzy natenczas należy przedłożyć protokół w drodze bezpośredniego podania dowódcy kompanji i t. d., względnie najstarszemu oficerowi do Najwyższego rozstrzygnięcia.
8. Jeśli zażalenie odrzucono, jako nieuzasadnione, natenczas—o ile zachodzą znamiona czynu karygodnego, przewidzianego § 152 wojsk. kod. karn.—zastanowić się należy w każdym poszczególnym wypadku, czy względy dyscypliny nie wymagają ukarania załającego się.

Mylne zapatrywanie służbowe samo przez się nie jest karalne.

PRZEPISY SŁUŻBOWE.

A. WYDANO DRUKIEM:

1. Artykuły wojenne W. P.
2. Piechota (cz. I. Musztra formalna, cz. II. Szkoła walki).
3. I. Obowiązki Dowódcy Pułku; II. Obowiązki Dowódcy Bataljonu.
4. Obowiązki Dowódcy Kompanji.
5. Obowiązki Sierżanta Sztabowego.
6. I. Obowiązki Podoficera Magazynowego. II. Obowiązki Furjera.
7. Obowiązki Drużynowego.
8. Obowiązki Podoficera Kuchennego.
9. Obowiązki Podoficera Broni.
10. Karabin Mauzera M. 98.
11. Przepisy strzeleckie.
12. Służba garnizonowa.
13. Wojenne księgi ewidencyjne.
14. Dyscyplinarne przepisy karne dla armji polskiej.
15. Przepisy o drodze służbowej przy wnoszeniu zażaleń.

16. Przepisy sanitarne pokojowe.
17. Przepisy do oceny zdolności do służby woj-
skowej.
18. Regulamin Polowej Lekkiej Artylerji. (cz. I).
19.   "   "   "   "   " (cz. II).
20. Rząd Koński.
21. Szkoła Podoficera.
22. Program Kursu Oficerskiego.
23. Opis i rysunki K. M. 08.

B. W DRUKU:

1. Regulamin taborów.
2. Walka wręcz.
3. Regulamin Kawalerji.
4. Instrukcja minerska.

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM KEK 332472

000-332472-00-0